

Zavod za gozdove Slovenije

Franc PERKO*

Na osnovi naročila MKG je delovna skupina v sestavi: mag. F. Perko – GG Postojna kot vodja, T. Modic, dipl. inž. gozdarstva GG Slovenj Gradec, mag. T. Šepec – GG Novo mesto, mag. J. Papež – SGG Tolmin in prof. dr. I. Winkler iz Gozdarskega oddelka Biotehniške fakultete v marcu 1993 preverila in dopolnila predlog organizacije sestave in strokovne zasedbe Zavoda za gozdove Slovenije, ki ga je pripravilo MKGP v letu 1992. Zaradi nerazumljivih in neargumentiranih zahtev po izredno nizkem številu zaposlenih v Zavodu, ki smo jim bili priča v zadnjem obdobju, sem dopolnjeno poročilo pripravil za objavo v Gozdarskem vestniku, glasilu ZIT gozdarstva Slovenije.

Z Zakonom o gozdovih so urejeni pogoji rabe, izkoriščanja in razpolaganja z gozdovi kot naravnim bogastvom, s ciljem, da se zagotovi sonaravno ter večnamensko gospodarjenje v skladu z načeli varstva okolja in naravnih vrednot, trajno in optimalno delovanje gozdov kot ekosistema ter ureničevanje njihovih splošnokoristnih funkcij. Z Zakonom o gozdovih se urejajo tudi pogoji gospodarjenja z gozdnim prostorom in s posamičnim gozdnim drevjem in skupinami gozdnega drevja zunaj ureditvenih območij naselij. Za zagotavljanje javnega interesa v gozdovih in gozdnem prostoru se z Zakonom o gozdovih ustanavlja **Zavod za gozdove Slovenije**.

Naloge Zavoda, ki opravlja javno gozdarsko službo v vseh gozdovih so:

1. Zbira podatke o stanju in razvoju gozdov,
2. Vodi evidence kot baze podatkov za svoje delo in za statistično posploševanje,
3. Spremlja biološko ravnotežje v gozdovih,
4. Spremlja razvrednotenje in poškodovanost gozdov,

5. Izdela program varstva gozdov,
6. Zagotavlja izvedbo ukrepov za varstvo gozdov,
7. Izdeluje načrte požarnega varstva za gozdove,
8. Opravlja naloge poročevalsko, prognozično-diagnostične službe,
9. Izdela strokovne podlage za program razvoja gozdov Slovenije,
10. Pripravi program vlaganj v gozdove,
11. Izdeluje gozdnogospodarske načrte, lovskogojitvene načrte območij ter druge strokovne podlage za gospodarjenje z divjadjo v skladu z zakonom,
12. Pripravlja načrte za premeno in sanacijo gozdov,
13. Usmerja in spremlja sanacijo hudourniških območij,
14. Sodeluje pri prostorskem načrtovanju,
15. Sodeluje pri usmerjanju, usklajevanju in opravljanju raziskovalne dejavnosti v gozdarstvu in lovstvu,
16. Pripravlja strokovne podlage za odpiranje gozdov z gozdnimi prometnicami,
17. Načrtuje vzdrževanje gozdnih cest,
18. Spremlja vzdrževanje gozdnih cest in zagotavlja njihovo izvedbo,
19. Pripravlja metodologijo za zbiranje podatkov o stanju in razvoju gozdov,
20. Obdeluje podatke in pripravlja informacije o stanju in razvoju gozdov,
21. Skrbi za popularizacijo gozdov in osveščanje javnosti o pomenu gozdov,
22. Skrbi za izobraževanje in prosvetljevanje lastnikov gozdov,
23. Zagotavlja sadike gozdnih drevesnih in grmovnih vrst,
24. Prevzema opravljena dela v gozdovih in hudourniških območjih, če so financirana iz proračuna,
25. Vodi in odloča o upravnih stvareh, za katere je pooblaščen z Zakonom o gozdovih.

* Mag. F. P., dipl. inž. gozd., 61381 Rakek, Slivice 34, SLO

Poleg tega Zavod za gozdove pripravlja tudi strokovne podlage za oddajanje načrtovanih del v državnih gozdovih, nadzira njihovo opravljanje in prevzema opravljena dela, če ga za ta dela pooblasti Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. S soglasjem ustanovitelja pa lahko opravlja tudi druge naloge.

ORGANIZIRANOST ZAVODA

Zavod za gozdove se organizira na državnem nivoju. Na ravni gozdnogospodarskih območij bo imel zavod 14 območnih enot. Osnovna strokovna organizacijska enota je revir. Revir mora obsegati strokovno in organizacijsko obvladljivo površino. Revirji se združujejo v strokovno koordinacijske enote – gozdne uprave. Pri organiziranju gozdnih uprav in revirjev je potrebno upoštevati tradicionalno teritorialno navezanost lastnikov gozdov.

NALOGE ZAVODA NA RAZLIČNIH ORGANIZACIJSKIH NIVOJIH IN KADROVSKE POTREBE ZAVODA

Državni nivo: Zavod za gozdove Slovenije

Naloge Zavoda na državnem nivoju so predvsem:

- Usmerjanje delovanja gozdarske službe v vseh gozdovih v skladu z Zakonom

o gozdovih in-aktih Zavoda;

- Koordinacija delovanja gozdarske službe na vseh nivojih;

- Priprava in izdelava letnih programov vseh vlaganj v gozdove in še posebej tistih, ki se financirajo ali sofinancirajo iz proračuna;

- Izdelava planov gospodarjenja z državnimi gozdovi;

- Vodi in usmerja gozdarsko informatiko;

- Vodi kadrovsko politiko v Zavodu in skrbi za dopolnilno izobraževanje v Zavodu, lastnikov gozdov in javnosti;

- Pripravlja in posreduje podatke s področja dejavnosti Zavoda državnim in drugim inštitucijam ter z njimi sodeluje;

- Izdela strokovne podlage za Program razvoja gozdov Slovenije.

Za opravljanje nalog se Zavod na državnem nivoju organizira takole (navedeno je število ljudi in izobrazba):

- direktor zavoda – 1 vis

- namestnik direktorja zavoda – (vodja oddelka za razvoj in načrtovanje)

- Oddelek za razvoj in načrtovanje – 4 mag, dr, vis; 1 sr

- Oddelek za gojenje in varstvo gozdov – 3 mag, dr, vis

- Oddelek za izkoriščanje in prometnice – 2 mag, dr, vis

- Oddelek za slike z javnostjo – 1 vis

- Oddelek za finance in analize – 1 vis, 2 viš

Tabela 1: Sestava, izobrazba ter število strokovnega in administrativnega kadra Zavoda za gozdove na državnem nivoju

– direktor	gozdarska vis	1
– namestnik direktorja (vodja oddelka za razvoj in načrtovanje)		–
– strokovni delavci	gozdarska doktorat	2
– strokovni delavci	gozdarska magisterij	3
– strokovni delavci	gozdarska vis	5
– strokovni delavci	gozdarska viš, sr	1
– informatika računalništvo	magister	1
– informatika računalništvo	vis	2
– finance ekonomska	viš	1
– finance ekonomska	viš	2
– splošno pravnik	vis	1
– splošno uprava	viš	1
– splošno administratorji, ekonomski tehnik	sr	5
SKUPAJ ZAPOSLENIH NA DRŽAVNEM NIVOJU		25

- Oddelek za splošne zadeve – 1 vis, 1 viš, 5 sr
- Oddelek za gozdarsko informatiko – 1 mag, 2 vis

Na državnem nivoju bi tako bila sestava in število zaposlenih naslednja (tabela 1):

Območna enota – območni nivo:

Na nivoju 14 območij so naloge Zavoda v glavnem naslednje:

- Usmerja delovanje javne gozdarske službe na območju,
- Koordinira delovanje služb na nivoju območja in gozdnih uprav,
- Sodeluje z Zavodom na državnem nivoju in s sosednjimi območji,
- Razvojno-raziskovalno delo in sodelovanje z razvojno-raziskovalnimi inštitucijami,
- Izdeluje območne gozdnogospodarske načrte, gozdnogospodarske načrte gospodarskih enot in lovskogospodarske načrte ter strokovne osnove za gospodarjenje z divjadjo,
- Izdeluje strokovne podlage za prostorsko planiranje za področje gozdarstva,
- Opravlja strokovne naloge za potrebe

vseh gozdnih uprav v območju, zlasti iz področij fitocenologije, gospodarjenje z živalskim svetom in skrbi za biotope, gospodarjenje z gozdnim prostorom in funkcijami gozdov, pripravlja programe odpiranja gozdov z gozdnimi prometnicami in projektiranje gozdnih cest, skrbi za razvoj tehnologije izkoriščanja gozdov in varstva pri delu ter proučuje tržne razmere za potrebe lastnikov gozdov,

- Izdeluje letne plane za gospodarjenje z državnimi gozdovi,
- Pripravlja strokovne podlage za oddajo del v državnih gozdovih,
- Izdeluje letne plane gojitvenih in varstvenih del za območje in plane za dela, ki se financirajo iz proračuna za območje in usmerja izvajanje,
- Izobražuje lastnike gozdov,
- Vodi evidence o izvajanju gozdnogospodarskih načrtov,
- Vodi informacijski sistem za potrebe območja.

Za izvedbo nalog je potrebno glede na velikost in posebnosti posameznih gozdnogospodarskih območij naslednji obseg strokovnega kadra z visoko izobrazbo (od tega

Tabela 2: Število strokovnega kadra z visoko izobrazbo po gozdnogospodarskih območjih

GGO	Vodja	Gojenje Varstvo	Izkorišč. gozdov ceste	Oddaja del DG	Filocenologija	Načrtovanje vodja	Načrtovanje Projektant	Prostor Funkcije	Živalski svet biotop	Izobraž. stiki z javnostjo	Skupaj
TO	0,7	2	1	1	1	0,5	2	1,5	1	0,5	11,2
BL	0,5	1	1	–	0,5	0,5	1,1	1	0,5	0,5	6,6
KR	0,7	1	1	–	0,5	0,5	1,2	1	0,5	0,5	6,9
LJ	0,9	2	1	0,5	1	0,5	2,5	2	1	0,5	11,9
PO	0,7	1	1	1	0,5	0,5	1,3	1	1	0,5	8,5
KO	0,7	2	1	2	1	0,5	1,5	1	1	0,5	11,2
NM	0,7	2	1	1	1	0,5	1,5	1	1	0,5	10,2
BR	0,6	1	1	–	0,5	0,5	1,2	1	0,5	0,5	6,8
CE	0,7	1	1	–	0,5	0,5	1,3	1	0,5	0,5	7,0
NA	0,5	1	1	–	0,5	0,5	0,8	1	0,5	0,5	6,3
SG	0,7	1	1	–	0,5	0,5	1	1	0,5	0,5	6,7
MB	0,8	2	1	0,5	1	0,5	1,7	1,5	1	0,5	10,5
MS	0,5	1	1	–	0,5	0,5	0,6	1	0,5	0,5	6,1
SE	0,5	1	1	–	0,5	0,5	1,3	1	0,5	0,5	6,8
Skupaj	9,2	19	14	6	9,5	7	19	16	10	7	116,7

Opomba:

- Vodje območnih izpostav morajo poleg koordiniranja in vodenja opravljati strokovno delo v obsegu od 10–50%.
- Kjer je manjši obseg oddaje del v državnih gozdovih, je ta vključena v izkoriščanje gozdov in ceste ter gojenje in varstvo.

del z magisterijem in doktoratom) (tabela 2):

Za potrebe urejanja gozdov in različne analize in meritve (vključno z geodetskimi in kartografskimi) je za vsa območja potrebnih 65 gozdarskih tehnikov. Na enega načrtovalca projektanta pridejo 3–4 gozdarski tehniki. Za vodenje gozdarskega informacijskega sistema je po območjih predvideno skupaj 14 strokovnjakov. Za vodenje vseh administrativnih in pomožnih del (tajniški posli, tipkanje, vnašanje podatkov, dopisi, pošta, stiki z lastniki gozdov, stiki s strankami) je za vsa območja potrebno 70 oseb s srednjo administrativno ali ekonomsko izobrazbo. Po oceni vseh območij je potrebno deliti administrativno ekonomski kader med območnim nivojem in nivojem gozdnih uprav. Za povprečno gozdno upravo je potrebno 0,5 administrativnega kadra. Na nivoju območij naj bi bilo tako 30 oseb, na gozdnih upravah pa 40.

Skupaj je na nivoju območij potrebno:

– vis, mag, dr gozdarstva	117
	(razpored v preglednici)
– vis računalništvo, informatika	14
– sr, viš gozdarstvo, geodezija, kartografija, urejanje, analize	65
– administracija	30
VSEGA SKUPAJ	226

Potrebno število specialistov za posamezna področja po gozdnogospodarskih območjih je odvisno od velikosti območja in zahtevnosti posameznih področij.

Gozdna uprava

Vodja gozdne uprave (dipl. inž. gozdarstva) strokovno usmerja revirne gozdarje na gozdni upravi in opravlja druge naloge na tem območju:

- Koordinira, vodi ter nadzira dela revirnih gozdarjev,
- Strokovno usmerja revirne gozdarje,
- Postavlja cilje, strategije in smernice pri podrobnem načrtovanju (gozdnogojitveni cilji, pogoji za sečnjo in spravilo, projektiranje vlak, žičnih linij),
- Pripravlja letne plane za območje gozdne uprave,

– Sodeluje pri izdelavi gozdnogospodarskih in lovskogojitvenih načrtov območij ter gozdnogospodarskih načrtov gospodarskih enot,

– Usklajuje z drugimi uporabniki prostora,

– Svetuje lastnikom gozdov in usmerja svetovanja, ki ga opravljajo revirni gozdarji za vsa področja gozdarstva,

– Pripravlja izhodišča planov za državne gozdove (količine, sortimentacijo, normative, pogoje za izvajanje del),

– Skrbi za izboljšanje življenjskih razmer za prostoživeče živali,

– Sodeluje pri projektiranju gozdnih cest in koordinira njihovo vzdrževanje,

– Skrbi za izvajanje načrtov in za izdelavo evidenc o izvajanju načrtov,

– Sodeluje z območnim nivojem Zavoda ter drugimi institucijami za področje gozdne uprave (lovstvom, Zavodi za varstvo naravne in kulturne dediščine, kmetijskimi pospeševalci, gozdarsko inšpekcijo),

– Izvaja nadzor nad dogajanjem v gozdovih in gozdnem prostoru gozdne uprave,

– Usmerja sredstva iz proračuna, namenjena za financiranje oziroma sofinanciranje del v gozdovih in nadzira oziroma kontrolira porabo.

Revir

Vodja revirja (cilj je inženir gozdarstva, v posebno zahtevnih revirjih dipl. inž. gozdarstva) pa v svojem gozdnem revirju, ki je teritorialno in gravitacijsko zaključena celota, opravlja zlasti naslednje naloge:

– Izdeluje gozdnogojitvene načrte (po usmeritvah vodje gozdne uprave) in določa obveze lastnikov gozdov za izvedbo gojitvenih in varstvenih del ter v sodelovanju z lastniki gozda določa drevje za možni posek,

– Svetuje lastnikom gozdov pri opravljanju vseh del in jih usmerja in izobražuje,

– Svetuje lastnikom gozdov pri uporabi primernih tehnologij v gozdovih in pri prodaji lesa,

– Odkazuje v državnih gozdovih in pripravlja podatke za pripravo pogodb za oddajo vseh del izvajalcem, sodeluje pri oddaji del izvajalcem in kontrolira opravlja-

nje del ter vsa dela prevzema (posek, spravilo, gojenje, varstvo, gradnja in vzdrževanje prometnic),

– Vodi evidenco o izvajanju gozdnogospodarskega in gozdnogojitvenih načrtov v revirju,

– Nadzira porabo sredstev iz proračuna, namenjeno financiranju oziroma sofinanciranju del v gozdovih,

– Sodeluje pri pripravi letnih planov,

– Nadzira dogajanja v gozdovih in gozdnem prostoru revirja,

– Ugotavlja pojavljanje bolezni, škodljivcev in ujim v revirju in vodi ukrepe za njihovo zatiranje oziroma sanacijo,

– Sodeluje pri projektiranju gozdnih prometnic,

– Usmerja preventivno protipožarno nadzorstvo,

– Sodeluje z gozdarskim inšpektorjem pri nadzoru revirja.

Število strokovnega kadra na nivojih gozdnih uprav in revirjev po gozdnogospodarskih območjih je podano v tabeli 3.

Tabela 3: Število strokovnega kadra na gozdnih upravah in v revirjih ter povprečna površina gozdov na revirnega gozdarja oz. dipl. inženirja na gozdni upravi po gozdnogospodarskih območjih

Območje	Revirni gozdarji		Dipl. inž. na g. upravi	
	Število	ha/ rev. gozdar.	Število	ha/ dipl. inž.
TO	43	2.893	7	17.769
BL	25	2.323	4	14.520
KR	36	1.919	6	11.514
LJ	70	1.971	11	12.545
PO	39	1.833	7	10.213
KO	45	1.858	8	10.451
NM	47	1.784	8	10.481
BR	33	1.986	5	13.106
CE	39	1.812	6	11.781
NA	21	2.163	4	11.357
SG	36	1.642	6	9.850
MB	51	1.844	9	10.450
MS	21	1.672	3	11.704
SE	24	3.095	4	18.570
Slovenija	530	2.024	88	12.189

Opomba:

Poleg tega je potrebno na gozdnih upravah še 40 oseb z administrativno izobrazbo. Tako je za nivo gozdnih uprav potrebno:

– vis, mag gozdarstva	88
– viš, sr gozdarstvo	530
– sr administrativna	40
VSEGA SKUPAJ	658

Za celotno javno gozdarsko službo, ki bi uspevala kvalitetno opraviti naloge, ki jih predvideva Zakon o gozdovih, je potrebno število strokovnega in administrativnega kadra navedeno v tabeli 4.

IZHODIŠČA ZA IZRAČUN POTREBNEGA ŠTEVILA KADROV

Razpoložljiv delovni čas

Revirni gozdarji	205 dni/leto;
	154 teren 51 pisarna
Tehnik urejanje	205 dni/leto;
	144 teren 61 pisarna
Inženir na obratu	205 dni/leto;
	133 teren 72 pisarna
Inženir urejanje	205 dni/leto;
	123 teren 82 pisarna

V času, predvidenem za delo v pisarni, tehnični kader opravi vsa potrebna pisarniška opravila (dodelava gojitvenega načrta, obračun odkazila, evidenca, izdelava gozdnogospodarskega načrta itd.). Naloge, ki jih opravlja Zavod, smo pri postavljanju norm združili v nekaj glavnih skloпов.

REVIRNI GOZDAR

1. Gojitveno in sečno spravilno načrtovanje, svetovanje in izbor drevja za posek

V zasebnih gozdovih se načrt izdelava do nivoja lastnika (okvirne možnosti poseka in gojitvene in varstvene obveze), v državnih gozdovih pa se izdelava tudi podlage za sečnospravilni načrt z normativi za pogodbo z izvajalci. Ocena je, da je potrebno enako časa za gojitveni načrt v ZG kot za gojitveni in sečnospravilni načrt v DG. V zasebnih gozdovih so tudi stiki z lastnikom (sodelovanje lastnika, predstavitev načrta lastniku).

Norma za podrobno načrtovanje je:

*– LPG 7–10 ha/dan

Tabela 4: Število potrebnega strokovnega in administrativnega kadra Zavoda za gozdove R Slovenije

	vis, mag, dr gozdarstva	vis, mag ostalo	viš, sr gozdarstvo	viš ostalo	sr admin.	Skupaj
Državni nivo	11	5	1	3	5	25
Območja	117	14	65	–	30	226
Gozdne uprave	88	–	530	–	40	658
VSE SKUPAJ	216	19	596	3	75	909

- VG 10 ha/dan za 20–30 % površine, na kateri se po oceni seka
- GPN rezervati nič; kjer se gospodari 7–8 ha/dan
- GOLP 15–20 ha/dan
- Gozdnogojitveni načrt se izdela 1-krat v desetletju. Vsako leto se izdela za 1/10 površine.

* Opomba:

- LPG – lesnoproizvodni gozdovi brez omejitev
- VG – varovalni gozdovi
- GPN – gozdovi posebnega namena
- GOLP – gozdovi z omejenim lesnoproizvodnim pomenom.

Po posameznih gozdnogospodarskih območjih pa je potrebno število zaposlenih prikazano v tabeli 5:

Tabela 5: Skupno število strokovnega in administrativnega kadra po gozdnogospodarskih območjih

Območje	Gozdarska vis, mag, dr	Računal- ništvo*	Gozdarska sr, viš	Administ. sr	Skupaj
TO	18	1	50	6	75
BL	11	1	29	4	45
KR	13	1	40	5	59
LJ	23	1	78	6	108
PO	16	1	45	5	67
KO	19	1	50	5	75
NM	18	1	52	5	76
BR	12	1	37	5	55
CE	13	1	43	5	62
NA	10	1	24	4	39
SG	13	1	39	5	58
MB	19	1	57	6	83
MS	9	1	29	4	37
SE	11	1	28	5	45
Skupaj	205	14	595	70	884

V zasebnih gozdovih je za svetovanje in izbor drevja za posek upoštevana višina etata iz območnega gozdnogospodarskega načrta (100 %). Potrebno bi si bilo prizadevati, da se lastniku gozda vsakokrat označi

2- do 3-letni etat. Seveda sta zaradi slučajnih pripadkov svetovanje in izbor pogostejša. Pri normativih je upoštevana razdrobljenost in velikost posesti (ločeno za državne gozdove in veleposesti ter ločeno za zasebne gozdove; količina in struktura etata v državnih gozdovih sta ocenjeni na čas po izvršeni denacionalizaciji). V to opravilo spada tudi nadzor poseka in evidenca poseka.

Norma na dan:

25–80 m³ v ZG

25–150 m³ v DG in veliki posesti

2. Usmerjanje izvedbe gojitvenih in varstvenih del

Pri posameznem zelo zahtevnem delu v

zasebnem gozdu mora biti ob lastniku revirni gozdar (1 dnina lastnika: 1 dnina revirnega gozdarja, do del ki zahtevajo manj svetovanja, manj nadzora, manj prepričevanja; posamezni lastnik bo delo opravi-

vil takoj, k drugemu bo potrebno večkrat, nekdo bo delo opravil pravilno, drugje bodo potrebni popravki – kjer bo to možno). Pod to postavko je mišljen tudi prevzem del in po potrebi poročanje in obračun za sofinanciranje države ter prevzem in evidenca izvedenih gojivnih in varstvenih del. Za osnovo je vzeto 80 % števila dnin iz območnega gozdnogospodarskega načrta (brez melioracij).

Kjer dela opravljajo lastniki, je na 10 dnin dela lastnika potreben 1 dan dela revirnega gozdarja.

Kjer opravljajo dela izvajalska podjetja, gre le za predajo načrta in prevzem opravljenega dela in evidenco, zato smo tu upoštevali razmerje 30 : 1. Pri usmerjanju poseka in izvajanju gojivnih del se mora skrbeti tudi za življenjske razmere za ves živalski svet, ki spada v gozdove.

3. Oddaja del sečnje in spravila ter oddaja lesa in prevzem delovišč v državnih gozdovih

Delo opravljajo izvajalci. Na 10 dnin sečnje je po naši oceni potrebna 1 dnina revirnega gozdarja. Poleg nadzora nad gozdom in delom opravi gozdar iz javne gozdarske službe tudi nadzor nad lesom iz državnih gozdov.

4. Nadzor nad gozdovi

Nadzor nad gozdovi, dogajanjem v gozdovih, obiskovalci, nabiralci, vodenje ekskurzij, nadzor nad varstvom gozdov, protipožarno varstvo, nadzor nad prometnicami, sodelovanje z inšpekcijo, sodelovanje s kmetijsko svetovalno službo, skrb za zunajgozdni prostor in to v vseh časovnih obdobjih (to delo ni vezano na redni delovni čas).

1 dnina revirnega gozdarja na leto na 80–100 ha površine gozda.

Opomba:

Izračun, narejen na osnovi točk od 1–4, je znižan še za slabo desetino, kot doprinos k čim racionalnejši javni gozdarski službi (izračun na osnovi gornjih predpostavk prinese 582 revirnih gozdarjev).

DIPL. INŽENIR NA GOZDNI UPRAVI:

1. Gojitveno in sečnospravilno načr-

tovanje: Usmeritve, cilji, nadzor, svetovanje lastnikom.

Na 5 dnin revirnega gozdarja 1 dnina inženirja.

2. Izbor drevja za posek: usmerjanje, nadzor, svetovanje lastnikom.

Na 10 dnin revirnega gozdarja 1 dnina inženirja.

3. Usmerjanje izvedbe gojivnih in varstvenih del ter oddaja del sečnje in spravila v državnih gozdovih.

Na 10 dnin revirnega gozdarja 1 dnina inženirja.

4. Nadzor nad gozdovi, preventivno varstvo, posegi v prostor, stiki z javnostjo, ekskurzije.

1 dnina inženirja na 500–1.000 ha površine gozda na leto.

5. Izobraževanje lastnikov: 3–5 dnin na zasebni revir na leto.

UREJANJE GOZDOV

Gozdarski tehnik

1. Zbiranje podatkov za izračun lesnih zalog, 20 ha na 1 dnino tehnika; letno 1/10 površine

2. Prirastek, višine, razne druge analize (lesnoproizvodni gozdovi),

75 ha na dan, letno 1/10 površine

3. Obeleževanje mej (le odd in odseki in meje GE),

100 ha na dan

4. Popis ploskev gozd-divjad 600 ploskev na leto,

3 ploskve na dan.

Dipl. gozd. inženir

1. Opis sestojev – 70 ha dan

2. Vodenje gozdarskih tehnikov – na 10 dnin tehnika 1 dnina dipl. inž.

3. Del dela za urejevalca opravljajo tudi specialisti: za prostor, funkcije, živalski svet, fitocenologijo, tehnologijo in vodja urejanja iz vodstva območja.

PRIMERJAVA Z IZRAČUNOM MKGP Z DNE 5. III. 1992

Nova organizacijska in kadrovska sestava za Zavod za gozdove, ki jo je pripra-

Tabela 6; Primerjava izračuna števila potrebnega strokovnega in administrativnega kadra MKGP (5. 3. 1992) in delovne skupine (15. 3. 1993)

		visoka, mag, dr gozdarstva	visoka, mag ostalo	višja, sr, gozdarstvo	višja ostalo	sr. admin.	Skupaj
DRŽAVNI NIVO							
MKGP	5. III. 1992	12	5	1	3	5	26
Delovna skupina	15. III. 1993	11	5	1	3	5	25
OBMOČJE							
MKGP	5. III. 1992	168	14	62	—	81	325
Delovna skupina	15. III. 1993	117	14	65	—	30	226
GOZDNE UPRAVE IN REVIRJI							
MKGP	5. III. 1992	87	—	450	—	—	537
Delovna skupina	15. III. 1993	88	—	530	—	40	658
ZAVOD ZA GOZDOVE VSI NIVOJI							
MKGP	5. III. 1992	267	18	513	3	86	888
Delovna skupina	15. III. 1993	216	19	596	3	75	909

vila naša delovna skupina, kaže, da skupno gledano ni večjih količinskih razlik z dose-danjimi izračuni. Ocenjujemo, da so številke v dosedanjih materialih korektno, da pa je potrebno za ustrezno kakovostno in strokovno izpolnjevanje predvidenih nalog slu-žbo ojačati na terenu.

Na osnovi temeljitih analiz na vseh gozd-nogospodarskih območjih v Sloveniji se je pokazala nujna potreba po močnejši ka-drovski zasedbi neposredno na terenu (Gozdne uprave in revirji), kajti le taka zasedba lahko v celoti uveljavi usmerje-valno vlogo, določeno z Zakonom o gozdo-vih. Poleg tega pa se kaže potreba, da se del administrativnega kadra zaposli tudi na gozdnih upravah, tako da bo strokovno gozdarsko osebje čim več časa in energije vložilo za neposredno delo z lastniki gozdov na terenu.

		Povprečna velikost gozdne uprave	Povprečna velikost revirja
MKGP	5. III. 1992	12.329 ha	2.384 ha
Delovna skupina	15. III. 1993	12.189 ha	2.024 ha

Obseg gozdnih uprav ostane praktično nespremenjen, za 18% pa se poveča šte-vilo revirjev (oziroma za toliko se zmanjša njihova povprečna površina) in tako posta-nejo strokovno obvladljivi, njihova velikost pa bolj primerljiva s srednjeevropskimi raz-merami. Delovna skupina se je zavedala,

da je potrebno izhajati pri izračunih iz naj-večje možne racionalnosti, in je to povsod tudi vgradila.

Na račun boljšega obvladovanja terena se oslabi kadrovska zasedba na območ-nem nivoju. V danih razmerah sodimo, da je premik nujen, v gospodarsko ugodnejših razmerah in ob vse večjih nalogah in po-menu gozdov v varovanju človekovega okolja pa bo potrebno krepiti tudi del, ki bo ta trenutek ostal zapostavljen. Visokošolsko izobražen kader v gozdarstvu se mora vključiti v razvojno-raziskovalno delo (teren-ski inženirji 10% časa, osebje na sedežih območij in državnem nivoju pa do 20% časa) in to tako samostojno kot v sodelova-nju z raziskovalnimi in izobraževalnimi inšti-tucijami.

OCENA NUJNOSTI OPRAVLJANJA NEKATERIH NAJPOMEMBNEJŠIH NALOG IZ DEJAVNOSTI ZAVODA

Program razvoja gozdov Slovenije

Izdelava je nujna, saj se s Programom, ki ga sprejema Državni zbor, pokaže nacio-nalni interes za gozdove.

Gozdnogospodarski načrti območij in gospodarskih enot

Gozdnogospodarsko načrtovanje je ra-cionalizirano do take mere, ki še omogoča spremljavo razvoja gozdov in usmerjanje dinamičnih procesov v skladu z mnogona-

mensko vlogo gozda. Brez gozdnogospodarskega načrtovanja ne bi bilo mogoče uresničevati osnovnega namena gospodarjenja z gozdovi: uresničevanje načela trajnosti vseh funkcij gozdov (od donosov v lesu za lastnika gozda, do drugih splošno koristnih vlog gozdov, ki so interes vseh prebivalcev).

Gozdnogojitveni načrti in v sodelovanju z lastnikom izbor drevja za možni posek

Na osnovi usmeritev gozdnogospodarskega načrta se izdelujejo gozdnogojitveni načrti. Z gozdnogojitvenim načrtom se seznanijo lastniki z okvirnimi količinami možnega poseka in obvezami za izvedbo gojitvenih in varstvenih del v svojem gozdu. Zaradi večnamenske vloge gozdov, ki so kot naravno bogastvo tako interes vseh državljanov (splošnokoristne vloge gozdov) kot lastnika gozda (predvsem čimvečji dohodek iz gozdov) je nujno, da razvoj gozdov usmerja gozdarski strokovnjak v sodelovanju z lastnikom gozda. Tako se v pestrih rastiščnih in sestojnih razmerah v večnamenskem gozdu optimalno uskladi lastniški in javni interes. Ob opustitvi teh zadolžitvev bi bilo močno zmanjšano opravljanje splošno koristnih vlog gozdov, hkrati pa bi bili dolgoročno za četrtno do tretjino zmanjšani tudi donosi lesa.

Škogojitveni načrti območij kovne podlage za gospodarjenje tjjo

Gozd je najpomembnejši del življenjskega prostora za velik del divjadi in zato je nujno, da tisti, ki usmerja razvoj gozdov, usmerja tudi razvoj divjadi (v sodelovanju z lovstvom, naravovarstvom, lastniki površin in drugimi zainteresiranimi). Posledica izločanja gozdarske stroke (pa tudi lastnikov gozdov) iz načrtovanja na področju lovstva se v Sloveniji kažejo v veliki neusklajenosti v odnosih gozd-divjad in velikih škodah, ki jih v gozdovih (pa tudi na kmetijskih površinah) povzročajo preštevilna in z okoljem neusklajena rastlinojeda divjad. Na drugi strani pa je cela vrsta živalskih vrst ogroženih.

Sodelovanje pri prostorskem načrtovanju za področje gozdarstva in izdelovanje strokovnih podlag za prostorske načrte

Gozdovi opravljajo večnamensko vlogo in pokrivajo več kot polovico Slovenije. Za usmerjanje razvoja gozdov in določanje pogojev za rabo gozdov so potrebna specifična znanja, ki jih imajo le gozdarji in zato je nujno njihovo vključevanje in sodelovanje pri prostorskem načrtovanju.

Vodenje evidenc o uresničevanju gozdnogospodarskih, lovskogojitvenih in gojitvenih načrtov

Vsi ukrepi v tako zapletenem ekosistemu, kot je gozd, so izrazito dolgoročni (z dolgoročnimi vplivi oziroma posledicami). Uspešnost ukrepov ocenjujemo na osnovi trendov razvoja gozdov (ki jih spremljamo z gozdnogospodarskimi načrti). Za oceno uspešnosti pa je poleg razvojnih tokov potrebno poznati še realizirane ukrepe. Poudariti je potrebno še dolgoročno naravnost vodenja evidenc, saj je potrebno za spremljavo razvoja ene generacije gozda več kot 100-letno obdobje. Prvi pogoj za pravočasno in ustrezno ukrepanje v populaciji divjadi in okolju pa je tudi evidenca o izvajanju lovskogojitvenih načrtov. Z opustitvijo vodenja evidenc, kot strokovnega pripomočka za uspešno usmerjanje razvoja gozdov in urejanje odnosov gozd-divjad se močno zmanjšajo (praktično izničijo) učinki načrtovanja v gozdovih in ogroženo je optimalno in trajno izpolnjevanje vseh splošnokoristnih vlog gozdov.

Izdelava načrtov požarnega varstva in zagotavljanje njihove izvedbe

Velik del gozdov v Sloveniji je požarno ogroženih in za to področje je potrebno izdelati načrt požarnega varstva in zagotavljati njegovo izvedbo (preventivni ukrepi, ukrepi v primeru požara).

Načrtovanje odpiranja gozdov z gozdnimi prometnicami in nadziranje del

Gozdne prometnice imajo v gozdu večnamensko vlogo, hkrati pa močno posegajo

v gozd kot ekosistem. Za usmerjanje teh občutljivih posegov v gozdove se gozdarji v okviru rednega izobraževanja tudi usposabljaajo.

Opravljanje naloge prognostično-diagnostične službe ter zagotavljanje izvedbe preventivnih varstvenih del

Za spremljavo zdravstvenega stanja naših gozdov in pravočasno ukrepanje je nujna prognostično-diagnostična služba.

Spremljanje razvrednotenosti in poškodovanosti gozdov in izdeluovanje načrtov za spremeno in sanacijo gozdov

V okviru gozdnogospodarskega načrtovanja, deloma pa s posebnimi popisi, se spremlja prizadetost gozdov. Spremljava je nujno potrebna zaradi ugotavljanja obsega prizadetosti gozdov in zaradi prilagajanja gospodarjenja novim razmeram. Premene in sanacije gozdov (ki se v glavnem financirajo in sofinancirajo iz proračuna) so finančno zelo zahtevne in zato je nujno načrtno delo.

Strokovno svetovanje lastnikom gozdov

Lastniki prevzemajo v svojih gozdovih poleg pravic tudi velike obveze. Za to delo niso v celoti usposobljeni in zato bo poleg strokovnega usmerjanja razvoja gozdov, strokovno svetovanje lastnikom gozdov ena od pomembnih nalog javne gozdarske službe. S strokovnim svetovanjem in izobraževanjem bomo lastnike usposabljali za uspešno in racionalno izvedbo potrebnih del v njihovih gozdovih (gojenje, varstvo, posek).

Spremljanje in usmerjanje semenarske in drevsničarske dejavnosti in skrb za zagotovitev potrebnih količin sadik in semena gozdnega drevja in grmovja

Lastnosti sadike so pogojene z izvorom semena, iz katerega so sadike pridobljene. Javna gozdarska služba mora zagotavljati ustrezen izvor in kvaliteto sadik ne glede na to, kdo jih proizvaja.

ORGANIZIRANOST IN VELIKOST GOZDARSKE SLUŽBE V SREDNJI EVROPI

Zavedajoč se pomena gozda in gozdarstva imajo vse države organizirano javno gozdarsko službo, ki ima povsod v prvi vrsti nalogo zagotavljati uresničevanje temeljnih zahtev, določenih z zakoni o gozdovih, nadzorovati ravnanje z gozdovi, ga usmerjati in svetovati lastnikom.

Javna gozdarska služba je navadno večstopenjska in praviloma na najnižjih ravneh ni skladna s siceršnje politično teritorialno razdelitvijo dežele (generalna direkcija pri Ministrstvu, območne direkcije, gozdarski uradi-obrati, gozdni revirji). Večstopenjska pa pomeni tudi, da sega do najnižjih teritorialnih enot, ki omogočajo strokovno obvladovanje nalog. Javna gozdarska služba torej, razen v vrhu, ni administrativna služba, ampak izrazito strokovna. Zato je tudi v vseh deželah razmeroma številčna.

V praktični izpeljavi organiziranosti gozdarske službe pa je v srednjeevropskih državah nekaj pomembnih razlik. Na eni strani imamo javno gozdarsko službo, ki opravlja predvsem načrtovalno in nadzorno funkcijo, deloma tudi svetovalno skratka varuje javni interes do gozdov. Poslovne dejavnosti so povsem ločene od nje. Za gospodarjenje z državnimi gozdovi je zadolžena posebna organizacija, s svetovanjem pa se poleg javne gozdarske službe ukvarjajo tudi druge organizacije, med njimi zlasti kmetijsko-gozdarske zbornice. Država v takih primerih navadno tudi predpiše zasebnim lastnikom gozdov, kdaj morajo imeti lastno gozdarsko strokovno službo. Izrazit primer take organiziranosti je v Avstriji (kjer je za gospodarjenje z državnimi gozdovi organizirano posebno državno podjetje s 65 gozdnimi obrati, za zasebne lastnike gozdov pa je določeno, da morajo imeti gozdarskega tehnika nad 500 ha velike posesti in dipi inž. nad 1.800 ha velike gozdne posesti).

Drugi tip organiziranosti gozdarstva pa predvideva, da javna gozdarska služba, poleg varovanja javnega interesa za vse gozdove in svetovanja zasebnim lastnikom gozdov, opravlja za državne gozdove tudi vse poslovne funkcije. Ta model je racional-

nejši in ni nepotrebna podvajanja del, zlasti terenskih. Ta tip organiziranosti (z nekaj modalitetami) poznajo v večini dežel ZR Nemčije, v Švici in po denacionalizaciji tudi na Češkem.

Tip organiziranosti opredeljuje tudi velikost posameznih teritorialnih organizacijskih enot in velikosti gozdarske službe (tabela 7).

Upoštevati je treba še, da so v navedenih deželah in državah nekatera dela, ki spadajo v javno gozdarsko službo, prenesli v samostojne strokovne organizacije (npr. Thüringen – služba gozdnogospodarskega načrtovanja v posebnem zavodu, ki se ukvarja tudi z raziskovalnim delom, podobno tudi na Češkem).

Pri oblikovanju gozdnih uradov (obratov) in gozdnih revirjev upoštevajo poleg naravnih razmer in tradicije zlasti razmerje med deležem državnih in zasebnih gozdov, pri čemer računajo, da so organizacijske enote, ki pokrivajo zasebne gozdove približno še enkrat večje kot enote, ki pokrivajo državne gozdove. Teritorialne enote se oblikujejo ne glede na vrsto lastništva.

Gozdarska služba ima poleg gozdarsko strokovnih delavcev tudi ustrezno število drugih strokovnih ter administrativno-tehničnih in finančnih delavcev.

Število vseh strokovnih in administrativnih delavcev (torej brez delavcev v nepo-

sredni gozdni proizvodnji) se giblje od 1,7 do 2,2 na 1.000 ha gozdne površine (npr. Spodnja Saška 2,2 (1,5 gozdarja in 0,7 administracije in drugih strokovnih delavcev)); Thüringen 1,9; Francija (državni gozdovi) pa 1,7 takih delavcev na 1.000 ha gozdov (1,3 gozdarja in 0,4 drugih strokovnih delavcev). Na 1 strokovno gozdarskega delavca (inženirja oziroma tehnika) pride povprečno še 0,5 delavca v administrativno-tehničnih in finančnih službah.

V Avstriji je celotna gozdarska služba razmeroma številčna, vendar močno razdrobljena na različne državne institucije in zasebne obrate. Skupaj pride skupno 1,05 gozdarja (vseh profilov) na 1.000 ha gozdov, in sicer v državni javni gozdarski službi 0,43 gozdarja, v gozdarski operativni (gospodarski) službi pa 0,62 gozdarja na 1.000 ha gozdov. Pri tem je gozdarska operativna služba dobro zasedena celo na individualnih zasebnih obratih (0,54 gozdarja na 1.000 ha zasebnih gozdov), v državnih gozdovih pa celo 1,20 gozdarja na 1.000 ha državnih gozdov. Podatkov o negozdarskem strokovnem kadru nimamo.

Dosedanja organiziranost gozdarske službe v Sloveniji je v temeljih podobna kot v Švici in Nemčiji (če odmislimo nekatera pooblastila, ki so jih doslej imela gozdna gospodarstva v prometu z lesom in pri izvajanju gojitvenih del). Leta 1990 smo

Tabela 7: Velikost gozdarskih organizacijskih enot

	Direkcija	Gozdni urad (obrat)	Revir
Švica (kanton ZÜRICH)			
Povprečna velikost	50.000 ha	6.500 ha	600–1.000 ha
Število dipl. inž.	9	po 1–2	
ZR Nemčija (Baden-Württemberg)			
Povprečna velikost	340.000 ha	7.130 ha	1.020 ha
Število dipl. inž.	ni podatka	1–2 na obrat	
Bavarska			
Povprečna velikost	400.000 ha	7.000 ha	1.100 ha
Število inženirjev	ni podatka	2 na obrat	
Hessen			
	ni podatka	7.895 ha	1.136 ha
Thüringen			
Povprečna velikost	540.000 ha	9.000 ha	1.000 ha
Število dipl. inž.	ni podatka	2 na obrat	
Češka			
Povprečna velikost	50.692 ha	11.460 ha	1.167 ha
Število inženirjev	po 6	2 na obrat	

imeli v Sloveniji 2,1 strokovnega delavca na 1.000 ha gozdov, in sicer, 1,1 gozdarskega strokovnega delavca in 1,00 administrativno finančnega delavca. Veliko število administrativno finančnih in pomožnih delavcev gre pripisati predvsem nekaterim nalogam gozdnogospodarskih organizacij (npr. odkup lesa) pa tudi močno razvitim pomožnim dejavnostim (zlasti obrati za prehrano in bivanje delavcev). Konec leta 1992 se je intenziteta gozdarske službe močno zmanjšala in je bilo 1,42 vseh strokovnih delavcev na 1.000 ha, od tega 0,82 gozdarskih strokovnih delavcev.

Po predlogu, ki ga je pripravila delovna skupina, pa bo v Sloveniji v javni gozdarski službi 0,85 strokovnih delavcev na 1.000 ha gozda od tega 0,76 gozdarskih strokovnih delavcev.

Upošteva se različnost nalog v državni gozdarski službi v Nemčiji, Švici in na Češkem (zlasti integriranost javne in poslovne funkcije v državnih gozdovih) je projekcija teritorialne organiziranosti in kadrovske zasedbe javne gozdarske službe v Sloveniji na spodnji stopnji sprejemljivosti.

SKLEP

Za zagotovitev z Zakonom o gozdovih predvidenih nalog Zavoda za gozdove Slovenije, ki so nujne, če želimo zagotavljati trajnost vlog vseh gozdov in s tem uveljaviti tako javni kot lastniški interes nad gozdovi, je nujno potrebno zagotoviti vsaj tisto število kadra, ki ga predlaga delovna skupina.

VIRI

- Zakon o gozdovih Ur. list št. 30, 10. 6. 1993.
- Zavod za gozdove Slovenije - poročilo delovne skupine z dne 15. 3. 1993.
- Zavod za gozdove Slovenije MKGP z dne 5. 3. 1992.

OPOMBA UREDNIŠTVA

Število zaposlenih Zavoda za gozdove Slovenije, ki je zapisano v končnem izdelku posebne komisije Ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo, je nekoliko nižje, kot je prikazano v predlogu navedene delovne skupine.

Še nekaj vode bo preteklo skozi ta naravni tunel, preden bodo vse stvari v našem gozdarstvu (po novem) urejene. Upati je, da bo na koncu zadosti svetlobe in prostora za gozd in gozdarstvo, kot je to videti na sliki. (Foto: Špela Habič)

